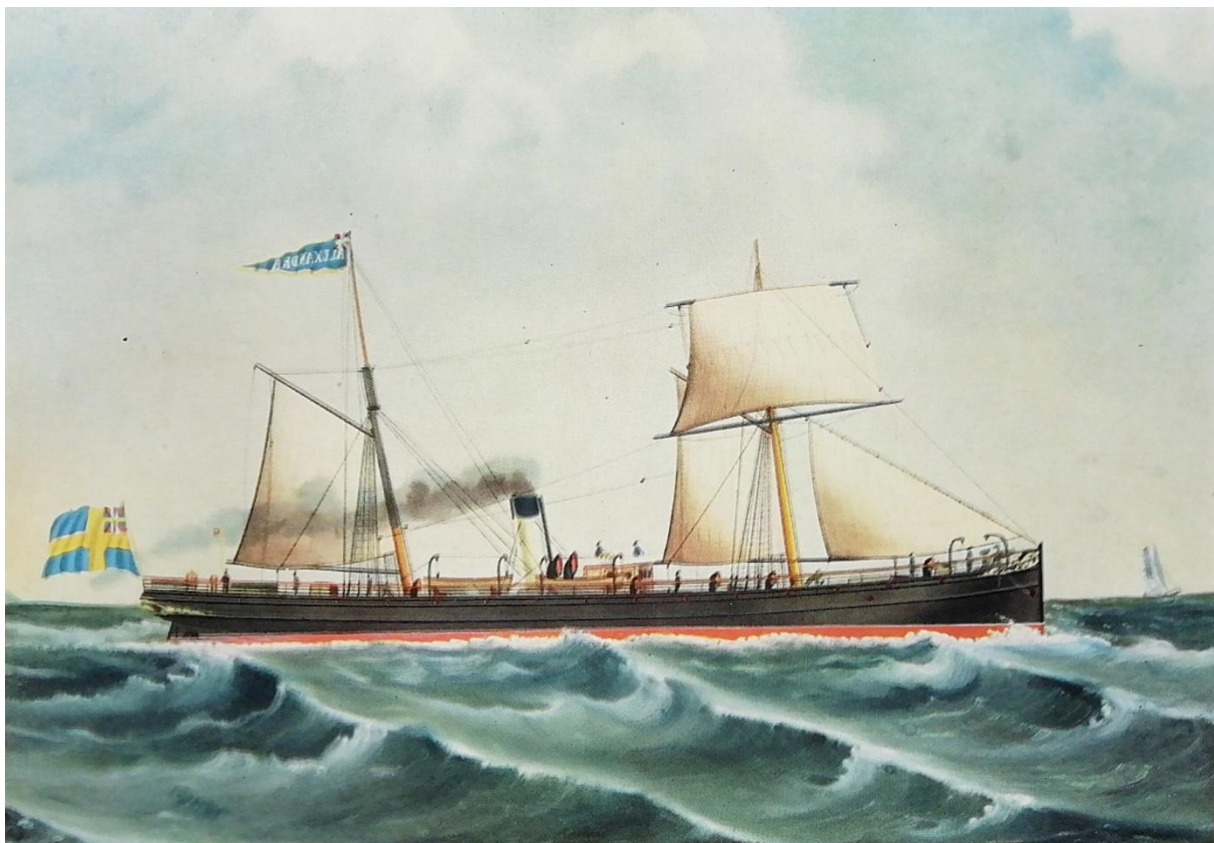

2021-01-06

Kreatursångaren *Alexandra*

Bilden nedan visar *s/s Alexandra* hemmahörande i Malmö åren 1878-1881. År 1874 hade "the English and Scandinavian Steam Ship Company, Ltd" bildats för att bedriva reguljär trafik mellan Malmö och Newcastle. Från Malmö handlade det framför om skånska lantbruksprodukter som smör och levande kreatur men även om passagerare i emigrantflödet över Newcastle. Tillbaka till Malmö gällde stenkol och styckegods. Bolaget hade både svenska och engelska finansierare men styrdes förmodligen från Malmö. Den nybyggda ångaren *Alexandra* levererades till det engelska bolaget i november 1874. Hon var byggd i Sunderland och lastade ca 630 ton dödvikt. Fartyget var anpassat för transport av levande kreatur och hade specialutrymmen där upptill 300 kreatur kunde vistas.

Med sina nominella 120 hk tog första resan från Newcastle till Malmö 65 timmar, dvs. en medelhastighet på 9,5 knop. Fartyget hade konstruerats vid Kockums Mekaniska Verkstad men p.g.a. hög beläggning där blev det istället byggt hos Osborne Graham & Co i Sunderland. Fartyg registrerades i England.

Trafiken mellan Malmö och Newcastle ökade och efter några år beslöt man att införskaffa ett systerfartyg *Patriot*. I samband med detta så likviderades 1878 det engelska bolaget och det nybildade Sydsvenska ångfartygsaktiebolaget med grosshandlarbröderna Gottfried och Lorens Beijer i Malmö som drivande kraft tog över fartygen. I tidningarna annonserades att

varje torsdag f.m. avgick alternerande *Alexandra* eller *Patriot* från Malmö via Landskrona till Newcastle. Restiden mellan Malmö och Newcastle var 2-3 dagar beroende på väder.

Den 13 oktober 1881 kl sex på eftermiddagen lämnade *Alexandra* Newcastle för sin, skulle det visa sig, sista resa. Lasten bestod av kol och styckegods. Allt som allt ca 600 ton. Hon förväntades anlända till Malmö 2-3 dagar senare. Den 20 oktober hade man fortfarande inte hört något från fartyget och man började befara det värsta. I synnerhet eftersom dagen efter avfärden från Newcastle det rapporterats orkanliknande oväder på Nordsjön. I mitten av november insåg man att fartyget förlist med man och allt. Inga vrakdelar kunde dock hittas så orsaken till förlisningen förblev okänd. Ombord befann sig vid avfärden från Newcastle en besättning på 20 personer.

Några år senare gick systerfartyget *Patriot* ett liknande öde till mötes. Förlisningarna ledde till omfattande diskussioner i dagspressen om sjösäkerheten för dessa fartygstyper. Hur gick det sedan för rederiet? *Alexandra* och *Patriot* ersattes och verksamheten utvidgades med ytterligare två kreatursångare.

Flottan kom att bestå av *Vesta* (1882), *Ceres* (1883), *Mudir* (1885) och *Eos* (1889). Fler engelska och sydsvenska hamnar lades in i fartygens rutter. Men 1890 började det kärva till sig och detta år blev det första förluståret. I årsberättelsen skylldes detta dels på minskad efterfrågan av skånska lantbruksprodukter i England och dels på en ökad fraktkonkurrens, främst från den engelska Wilsonlinjen. Delar av fartygsflottan chartrades ut och kom att gå på helt andra trader som t.ex. med frukt mellan Västindien och USA eller vin mellan Medelhavet och England. *Mudir* såldes 1893.

År 1894 kastade rederiet till sist in handduken och upplöstes. Fartygen kom i det danska DFDS ägo men seglade fortfarande under svensk flagg för "bulvanrederiet" Skånska ångfartygsaktiebolaget. Efter fem år upplöstes även detta rederi och DFDS tog hand om de tre kvarvarande fartygen och satte dem under danskt flagg.

Text: Bo Jershed. Bilden på *Alexandra* kommer från Malmö museer.